

Nadškof, zlata maša in Edinost.

Ob priliki zlate maše gospoda nadškofa goriškega je Edinost — in po nalogu ž njo seveda tudi Novice — obširno proslavila jubilaranta, ga imenovala častitljivega, velezaslužnega itd. To ni bilo zadosti! Edinjaši so poslali svojega zastopnika častitat jubilarantu, ki da je bil v vsakem oziru vzoren.

To vedenje Edinosti je globoko hinavsko, neodkritosrečno in neresno. Da pa ne poreče kdo, da kar tako mečemo očitke, naj se ozre nazaj v desetletja edinjaškega dela. V delih je bila Edinost vedno protikrščanska, pri jubilejih in slavnostih pa se hlina pred višjo in nižjo duhovščino.

Ko je goriški nadškof leta 1907. v pastirskem pismu zahteval, naj se vsi katoličani v javnem življenju združijo in naj se zberejo okoli krščanskih idej, v katoliških organizacijah, je začela Edinost proti tej zahtevi nadškofa neizprosno boj, katerega vodi še dandanes.

Ko je nadškof zahteval, naj se ljudje zbirajo okoli katoliških načel in ne okoli liberalnih oseb, je Edinost odločno zavrgla nadškofovo željo.

Nadškof je pozival vernike, naj ustanovljajo prosvetna društva, gospodarske zadruge na katoliški podlagi. Edinost pa je temu nasproti agitirala zoper take organizacije.

V poslanici leta 1907. je nadškof pozival na ustanovitev katoliških dijaških društev. In res se je ustanovila Dijaška zveza ter v Istri dijaško društvo «Dobrija». Edinost je dan na dan vodila vojno zoper te organizacije, propagirala pa je brezverske dijaške organizacije. Ko se je v smislu nadškofovih poslanic ustanovil katoliški dijaški list «Zora», je Edinost agitirala za odločno protikatoliško glasilo «Omladina».

V letu 1912. je nadškof temeljito obdelal prašanje o dobrem in slabem tisku. Po teh načelih spada danes med slab

tisk «Naš glas», «Ženski svet» i. t. d., ker širita protimoralne nauke. In kaj dela Edinost? Nепrestano propagando za slabi tisk.

Ko se je ustanovila Goriška Mohorjeva družba, kateri je na čelu sam nadškof, se je Edinost besno vanjo zaganjala v člankih in noticah.

Po vojni je nadškof pozval ljudstvo, naj se organizira v katoliških prosvetnih društvih. In res se je vzbudilo lepo gibanje. Kako pa se je vedla Edinost, kako so se obnašali prvoborniki? Edinost je začela bobneč ogenj na katoliška prosvetna društva, liberalni prvaki pa so pod osebnim vodstvom dr. Wilfana v boju zoper nadškofa osnovali nad 150 liberalnih društev in krožkov. In baš tisti prvaki, ki je na dan zlate maše nadškofu častital, je bil in je glavni priganjač za liberalna društva.

In komu ni znano, da je nadškof že od kraja spoznal naše javne plesne kot kotišča vse nemorale in jih zato obsojal? Komu pa ni znano, da je Edinost od 1890. pa do 1918. neprestano delala za te plesne propagando? Po vojni se Edinost ni spremenila, le taktiko je spremenila, ker je res rafinirano prebrisana. Dočim priobčuje zoper ples člančice in dopise, ki jih ljudje pošiljajo, sama istočasno zelo pogosto oznanja plesne prireditve. Njih prvaki prirejajo plesne. In kak teden prej, ko je en prvaki nadškofu častital, se je drugi prvaki na vse kriplje trudil, hodil pa Trstu od Poncija do Pilata, da bi dobil za fante v Dolini dovoljenje za ples, ki go ga orožniki in dolinski pošteštati odsvetovali.

Ali ni torej dovolj dokazov, da je Edinost hinavska švigašvaga, ki vedno blodi vodo in meša ljudem pojme? Namesto da bi vzgajala v ljudeh spoštovanje verskih načel, sama ta načela izpodbija, a duhovskim osebam se ob slavnostnih prilikah v fraku in cilindru hinavsko priklanja.

Kaj nam z dežele pišejo

ORLEK.

«Spet je dopis iz Orleka», boste rekli. No naj bo; res je naša vas majhna, šteje komaj 250 duš, pa dopisovati le znamo. Ker je letos velika suša, imamo tudi časa dovolj za dopisovanje v liste. Kmet je brez dela, žalibog, le za pripraviti si potrebne vode porabimo več časa nego v dobrih letih. Sedaj znamo ceniti vodo, vemo, kako zelo smo vode za vsakdanje življenje potrebni in kakšno gospodarsko vrednost ima dobra voda na pravem kraju.

To pa je napaka naših mož, da je to spoznanje močno in splošno le zdaj ob suši. Kadar bo spet vode dovolj, ko bodo od neprestanega zimskega dežja kali in kapnice polne, bo vsa moška modrost zopet kakor je bila pri prednikih. Dokler nas čevlji žuli, stokamo; ko se sezujemo

in se noga čuti olajšano, ne mislimo več ne na čevlji ne na žulji. Ta naša napaka je kriva, da s svojim gospodarstvom nikamor ne pridemo. Marsikatero nemarnost bi lahko naštel, če bi se spustil v podrobnosti. Ali imamo sploh kakšnega vaškega načelnika v ti vasi?

Kaj je že o vodi govor, treba objasniti, da imamo dobre tekoče vode, toda globoko pod zemljo. Težavno je priti do nje, dasi čujemo njeno podzemeljsko šumenje. Iz neke take jame, ki je na naših, oziroma trebenskih, tleh, so pred leti nameravali vodo napeljati v tržaško mesto. Nad leto dni so v ta namen brskali po jami, potem so pa vse opustili. Baje so imeli namen v Dragi napraviti nekaj rezervar. Lepo bi bilo, a vsi tisti načrti so padli v vodo ali v suho jamo.

Sežanski dopisnik rad kritizira našo

vas in pravi v zadnjem dopisu: «V naši vasi se ni še plesalo letos, pač pa v Orleku in v Danah». Kje pa je bil dopisnik 3. maja. Ali se ni res takrat plesalo tam? Menda je vsled dolge dobe že na tisto pozabil.

KUBED.

Letina je pri nas tako kakor drugod po Istri. O tem so že poročali z vseh krajev. Pri nas imamo še dokaj vode, a so vsa napajališča zanemarjena, tako da živina nima kje piti. — Ob izviru Rižane smo imeli lep borov gozd. Naš vaški načelnik ga je prodal, a ne vemo za koliko. Dasi že tri leta vasi načeljuje, ni še nobenih računov položil o svojem gospodarstvu. — Ob nedeljah pridno obiskujemo gostilne, če pa nedelji in praznikom primanjka, «doštukamo» še iz delavnikov; zlasti ponedeljek rad nedelji četverci. — Naša cerkev je precej v slabem stanju, poprave potrebna. Že lani smo nekaj denarja zbrali, a žal premalo, tako da ni mogoče z delom začeti. — Naša dekleta ne hodijo v cerkev molit, ampak se karat; knjižice nosijo le radi lepšega. Nekateri fantje in možje pa sploh niso za cerkev, bi bolje storili, če bi ostali doma.

Iz BOLJUNCA.

V nedeljo 4. t. m. bi imelo biti pri nas opasilo. Da ga ni bilo, so zakrivali največ naši starejši in župani. Ljudem, tako domačim kakor tudi sosednjim, je bilo zelo neljubo, da je odpadla cerkvena slovesnost, posebno tistim, ki kaj drže na vero in cerkev. A vaški prvaki so raje pustili, da je bil ples. Menda je ples bolj potreben? Dozda si s plesom še nobeden ni pomagal, pač pa si vsi kvarijo zdravje in praznijo žepe. Letos bi bili prav lahko pozabili na ples.

Tudi srenjsko imetje naj bi se z večjo previdnostjo upravljalo in naj bi se tudi bolj natančni in pregledni računi polagali. Upamo, da bo v tem znanprej bolje.

ŠAPLJANE.

Spet se je vršil pri nas mesečni živinski semenj v nedeljo 4. septembra. Mi proti temu prav odločno protestiramo! Povsod drugod se semenj, če slučajno pade na nedeljo ali praznik, prenese na prihodnji delavnik, le pri nas se dela narobe. Zakaj? Visoka vlada v Rimu zahteva, da se verski čuti ljudstva spoštuje, ona spet vpeljuje v šole križ, in ona hoče, da se versko mišljenje utrjuje in se tako zajezi pot raznim revolucionarnim idejam, a kaj pomaga vse to, če se po vaseh dela vse ravno nasprotno? Tudi mi smo kristjani, in če že kdo noče pospeševati vere in morale pri nas, naj jo vsaj ne zatira! Z nedeljskim semenjem se ugodi le par oštirjem, ljudstvu pa ne. Če je semenj ob nedeljah, pride pač več ljudi na ples v gostilne, na pravi semenj pa ne. Pravi prodajalci in kupci pridejo na semenj tudi v delavnik.

Prosimo g. Prefekta na Reki, naj prepove imeti živinske semnje ob nedeljah. Kakor se vršijo povsod drugod živinski semnji na delovne dni, tako naj bo v Šapljanah.

OPČINE.

Povsod odmeva klic proti vednemu plesarenju, a na Opčinah se kljub veliki suši, pomanjkanju dela in revščini, ples od nedelje do nedelje. Domača godba od maja sem prireja ponočne plesne na prostem. Domačini imajo radi to kar je domačega, a če je to «domače» v veliko škodo mladini, tedaj odločno odklanjamo tako «domačnost». Pred kratkim so

v notranjosti vasi zasuli kal, ki je bil s svojo nesnago okoli stoječim hišam prava nadloga. A po tej nadlogi prišla je druga, dosti hujša, ker na tem zasutem prostoru ima domača godba od julija sem svoje ponočne plesne, in tako nadaljuje svoje razdiralno delo v gmočno, še bolj pa v moralno škodo naših mladih. In ta domača godba o priliki še poudarja, da dela za cerkev, zato ker svira dvakrat na leto pri procesiji. Ali je bilo morda to delovanje za cerkev, da je ta domača godba na binkočno nedeljo s svojim sviranjem že od jutra odvrčala ljudi od službe božje? Ali je pa to delovanje za cerkev, če se na klic te godbe vsako nedeljo pomikajo iz bližnjih vasi gruče mladih ljudi na plesišče, proti večeru, torej ob uri, ko bi se morali vračati domov. Ti ponočni plesi, na prostoru zasutega kala so za našo vas prava sramota. Vsi dobromisleči domačini spoznajo da treba to sramoto odpraviti, ravno zato, ker je domača sramota. Ako bi ta domača godba s svojimi ponočnimi plesi na prostem nadaljevala svoje razdiralno delo in skrunila praznike, kakor se je zgodilo na binkočno nedeljo, naj ji dobromisleči domačini odrečejo vsako podporo.

ŠTANJEL.

Naš gospod kurat Ivan Kos, naš domačin, se je premestil v Branico ko je dolgo vrsto let plodonosno deloval med nami. Začasno nas bo upravljal gospod iz Kobleglave; upamo, da bo ta «začasnost» le kratka ter da dobimo zopet dušnega pastirja v občino.

GORENJI KRAS.

V noči na 8. septembra je padal več ur dež, ki je zemljo razmočil za eno brazdo. Tudi nekaj vode se je v vodnjakih nalivalo. Dež je koristil tudi trti. Jesenski pridelki pa so itak bili že prej končani.

ŠKOFIJE.

Danes (11. septembra) smo bili pri sv. maši v Plavjah ter poslušali govor g. dekana iz Ospa. Po pridigi je rekel g. dekan, naj se po končani božji službi ustavimo pred cerkvijo na željo g. profesorja poljedelstva. Tako smo tudi stori. Prideta pa Hrvatini Ivan iz Beloglava in Hrvatini iz Badihe in pokličeta g. profesorja v stran. Prvi, podomače Miško, je rekel: «Kaj treba, da vsi čujejo». Sli so proč, a mi smo ostali tam kakor ovce brez pastirja.

Zdaj torej: kako je ta reč? Ali nismo vsi pod eno občino in deželo? Ali ne plačujemo vsi enakih davkov? Ali je morda profesor poljedelstva nastavljen samo za eno vas, ne pa za vse? Če je tako, zakaj niso gospodu dekanu naročili povedati, da naj gre do škofjoti domov in naj samo izvoljeni ostanejo? Če čmet nima izobrazbe, ga špotaajo; če bi rad poslušal, ga pošiljajo proč. Kaj je to?

IDRIJA.

Sedemdesetletnica mons. M. Arkota. V nedeljo smo imeli Idrijčani veliko slovesnost. Naš dekan, monsinjor Mihael Arko, je dočkal starost 70 let. Ko je ležal pred kratkim bolan v goriški bolnišnici, smo trdno zaupali, da ga Bog še ohrani in res smo bili uslišani. Trideset let že dela med nami naš «oče» in nam kaže pot navgor iz te solzne doline. Poglejte v cerkev: vse je prenovil in kar je manjkalo, dopolnil. Kako lepo so pele v nedeljo med sv. mašo velike orgle, ki jih je dal on postaviti; kakor slavčki so peli njegovi pevci. Iz Gorice so prišli počastiti slavljenca njegovi prijatelji in

PODLISTEK.

Jindřich Š. Baar Nova maša.

4

(Prevedel Grušenjka)

«Oho! Kar more tak meščan, moremo tudi mi! koliko pa stane tak zlat kelih?» je zaklical Kubat, samo da bi Mačka osramotil.

«Kaj moramo mi posnemati mesto? Nalašč mu kupimo kaj drugega!»

«A kaj?»

«Najprej morate presoditi, koliko naj se da za to iz občinske blagajne.»

«Več kakor petak ne sme stati», se je znova oglašil ostrí glas Kulihov.

«To je malo.»

«Dosti — vemo — časi so hudi; imamo mnogo takih stroškov, ki morajo biti; teh pa ni treba, povabijo nas lahko tudi brez prezenta.»

«Pojdete na svatbo brez daru?»

«To ne gre!»

«No torej!»

«Sakra — mokra! Pravite o petaku: za petak se kupi lahko lepa reč.»

«Tako! Lepe reči morajo biti, ki so tako poceni!»

«Ko se je naša mlada omožila, ji je kupil stric svetilko; dve kroni je stala, a kakšna svetilka je! Vsak jo je rado vedno ogledoval. Kakšna bi še le morala biti za petak! Devet pesmi bi morala peti in vsako drugače!»

«Ali pa naša Katra, ki je za svatbo dobila tako reč, da bi človek od smeha počil: steklena koklja leži kakor živa na gnezdu. Ako jo privzdignete, ne najdete pod njo jajec, ampak sladkor. Eno krono stane ta komedija, kupite mu jo!»

«Lari — fari! Svetilka — kokoš — to ni za duhovnika! Jaz pa sem kupil kot bojer Lidice Krejčove za doto sliko, sliko, ki je bila kakor okno velika in v zlatem okvirju. Mater Božjo, sveto Ano in veliko svetnikov si videl na nji; v vseh barvah se je prelivala pred očmi in stala — kaj bi vi rekli — samo poldrugo krono; so hoteli dve, a sem jim za pol krone znižal.»

«Bravo! Ta je dobra misel — slika; kupimo mu sliko!»

«Bi morali vendar poprašati tudi gospoda župnika, — naj bi nam tudi on svetoval...»

«Ne! samo tega ne! Izenadimo ga! Obljubimo takoj tukaj, da bomo molčali... Nikomur, še ženam doma ne zaupajmo — tako bomo vse iznenadili...»

«Izborno!»

«Tako bi bila torej ta reč končana», je z mogočnim glasom povzel župan in ponavljal posamezne besede debate: «Dovolj se petak za sliko, bode se o tem molčalo in mislim, da bi to sliko kupil, kdor je to predlagal, namreč sosed Kubat.»

«Kupim, zakaj bi ne kupil?» je ošabno sprejel predlagatelj, «ali občina mi mora plačati pot do mesta in hrano; krono zaračunim za zamudo časa, kakor pri vsaki komisiji.»

«To je pravično», so soglašali vsi.

«Torej je sprejeto: petak za sliko in stroške skupščine, da bi ne bilo nikake pomote», se je še odzval glas vedno ugovarajočega Kulih. Seja pa je na vseobčno zadovoljnost naglo končala in odborniki so se razšli.

IV.

Po ulicah okrajnega mesta se je klatil rakovniški sosed Kubat. Bil je že v posojilnici, kjer si je dal zapisati v knjižico obresti za pol leta; šel je tudi

v davkarijo, kjer se poizvedel o izbrisu davkov in je stopil tudi do Juda, da mu je pokazal vzorec lanske pšenice in mu jo tudi srečno in dobro prodal, da bi imel prostora za novo; — zdaj pa je bilo treba kupiti — sliko. Ogleduje zato trgovine, različne mize, okna in — skoraj da ni zavriskal veselja. Za steklom je bilo nakopičeno mnogo knjig in med njimi tudi dve sliki. Na rdeči, plišasti podlagi je bila plastična glava Kristusa in Marije iz mavca.

«Ah, to je pa lepo! To bi bilo nekaj», je zavriskal v duhu in stopil v trgovino. Okoli in okoli, kamor je le pogledal, od tal do stropa samo knjiga pri knjigi, slika z obrazi; zgodovinska ali slika iz da se mu je vrtelo v glavi.

«Blagovolite, prosim? je zagostolel naglo pred njim lep in slok mladenič z lepo počesano in dišečo glavo.

«Eno lepo, veliko sliko bi rad.»

«A kakšna naj bo? Pokrajina ali portret; oljnata ali tiskana; tihožitje ali slika z obrazi; zgodovinska ali slika iz kmečkega življenja; morda kakšna pobožna, v okvirju ali samo na platno pritrjena?»

(Se nadaljuje).

občudovali lepo petje. Pri petju je pomagal tenorist J. Bratuž iz Gorice. Visoki oficirji in rudniški uradniki so lepo petje hvalili. V prvih klopih spredaj smo videli tudi zastopnike krščanskih organizacij na Goriškem in Tržaškem; tudi Mali list je bil zastopan. Slavnostni govornik, prof. Filip Terčelj iz Gorice, nam je popisal v živih besedah imenitnost duhovskega stanu, pa tudi njega težave in trpljenje. Po sv. maši so šli občinski, rudniški in vojaški zastopniki na vermet k g. dekanu ter mu izrekli svoje čestitke. Vsi imajo našega dekana radi in ga spoštujejo. Tudi italijanske gospe so mu ta dan poslale rož. Pri prvih dveh mašah je pristopilo na stotine in stotine vernikov k sv. obhajilu, katero so darovali za svojega dušnega pastirja.

Popoldne za blagoslov je bila zopet cerkev polna ljudstva. Najlepše trenutke smo preživeli na prisrčnem sestanku po blagoslovu. Gosposki ljudje so to imenovali «akademijo». Ta beseda se mi zdi preveč tuja za tako domačo zabavo, ki jo je priredilo Katoliško delavsko društvo v dvorani «V nebesih». Kakor je eden izmed govornikov rekel, je bil to družinski pomenek; otroci so prišli, da se porazgovore s svojim očetom. Prišli so iz cele dekanije, pa tudi v Vipavskega. Vrstile so se pesmi in deklaracije. Slavljenju smo brali z obraza veselo razpoloženje. Izrekel nam je tudi sam pohvalo in zahvalo za vse, kar smo mu pripravili. Eden domačih govornikov je popisal življenje g. dekana: dne 19. t. m. poteče 70 let, odkar je bil rojen v Ribnici; sedaj teče 47. leto, odkar je pel novo mašo. Služboval je v Škofji loki in Hrenovicih, postal župnik v Šturih. Pred 30 leti je postal idrijski dekan. L. 1901. je bil izvoljen za deželnega poslanca. Postal je član šolskega sveta. Pred 20 leti je ustanovil orlovski krožek, ki se je razširil v Kat. delavsko društvo. Vodil je 16 prosvetnih, verskih in gospodarskih organizacij v Idriji. L. 1913. je postal monsinjor. Predsednik Prosvetne zveze je v priznanje vsega njegovega delovanja izročil dekanu diplomu častnega člana, katero je narisal Peter Butkovič. Člana je zbor zapel Vodopijčevu «Pesem rudarja». Težko smo se razšli po tako lepem večeru, a vsi z eno mislijo in željo: Bog nam ohrani velikega dobrotnika še mnogo let!

Rudar.

POSTOJNA.

V stavbi g. Franceta Čeča v bližini hotela Paternost je izbruhnil požar, ki ga je kmalu pogasila požarna bramba s pomočjo vojaštva.

Pri septembrski slavnosti je gorelo 15.000 električnih luči; prodali so 60.000 razglednic; udeležnikov je bilo skoro 18.000.

PREDLOKA.

Okrajni sodnik je bil obsodil na 8 dni zapora Andreja Rojca iz Praproč in Marijo Sever iz Loke, ker da sta orožnike žalila. Odvetnik Lončar iz Kopra je obsojenca branil pri drugi razpravi, pri kateri sta bila oba oproščena, ker ni bilo dovolj dokazov za obsodbo.

SEŽANA.

Dne 4. septembra se je vršila seja načelstva sežanskega fašja. Seje so se udeležili poleg g. Graziolija člani načelstva Palmieri, Anton Gerbec in Jožef Gerbec. Tajnik je poročal o vpeljavi električnega toka za Kras. Sklenilo se je, čim hitreje ustanoviti po vaseh športnoizobraževalne krožke «Dopolavoro». V Sežani se priredi posebno športišče za nogomet. Načelstvo bo ostro kaznovalo tiste, ki se pregrešujejo glede rabe fašistovskega znaka.

PAZIN.

Pri žitni razstavi je bil odlikovan med drugimi mons. Josip Grašič, župnik v Bermu. On slovi kot prvovrsten kmetijski strokovnjak v Istri.

BRANICA.

Po dolgem času smo dobili dušnega pastirja v osebi č. g. Janeza Kosa, ki se je preselil k nam iz Štanjela. Priredili smo mu prisrčen sprejem ob dveh slavalokih. Zahvaljujemo se gospodu nadškofu za naklonjenost, novemu gospodu kuratu pa kličemo: Bog Vas živi mnogo let v naši sredi!

Preobleka v Tomaju.

V soboto, 10. septembra se je zvršil v Tomaju zanimivi in ganljivi obred preobleke pri šolskih sestrah.

Obred, ki se je vršil v župnijski cerkvi, je trajal dve debeli uri. Ena novicija je naredila večne obljube med sv. mašo, ki jo je daroval preč. monsinjor Ivan Slavec, škofov namestnik, kateremu je streglo osem duhovnikov iz tomajske okolice.

Tri kandidatke, ki so bile par let na poskušnji, pa so deloma preoblekli v

redovno obleko, obenem pa so vstopile v takojimenovani noviciat, ki traja eno leto. Ako bodo leto dni dobro vztrajale, same zadovoljne in predstojništvo ž njimi zadovoljno, potem bodo naredile večno obljubo.

Tri mladenke, Alojzija Martelanc, Marija Petrič in Rafaela Saksida so ta dan pristopile pred oltar, da bi bile preoblečene.

Obred pri preobleki.

Tri kandidatke so bile belo oblečene, odele v pajčolan. Med sv. mašo so prejele sv. obhajilo.

Po sv. maši je škofov namestnik, mons. Ivan Slavec, prašal kandidatke: «Predrago hčere, česa prosite?»

Kandidatke so odgovorile: Častiti oče, prosimo vas, da nam zavoljo ljubezni do Boga, do preblazene Device Marije, do svetega očeta Frančiška in vseh svetnikov dovolite sprejeti obleko tretjega reda sv. Frančiška v družbi šolskih sester, da bomo delale pokoro, boljšale svoje življenje in Bogu zvesto služile do smrti.

Mašnik: Hvala Bogu!

Nato je imel gospod kanonik prelep nagovor na kandidatke. Po nagovoru jih je prašal: Hočete li vztrajati v svetem devištvu?

Kandidatke: Hočemo. Kanonik: To naj vam vsemogočni Bog podeli po svoji milosti.

Blagoslov obleke.

Gospod kanonik je blagoslovil redovno obleko, rekoč med drugim: Gospod Jezus Kristus, ki si bil jaslecah v plencah povit, mi te prosimo, da blagosloviš to obleko, ki jo je zapovedal nositi sveti Frančišek v znamenje pokore, ter brambo zoper skušnjave sveta, mesa in hudobnega duha. Posveti to obleko, da jo bodo pobožno sprejele tvoje služabnice, da jo bodo tako nosile, da bodo v duhu ponižnosti do smrti hodile po poti tvojih zapovedi.

Blagoslov pasu.

Gospod mašnik blagoslovi pasove, rekoč med drugim: Gospod, ki si hotel služabnika rešiti s tem, da si dal Sina po rokah nevernikov vkleniti in zvezati, blagoslovi te pasove, in daj da bo služabnice pokora vezala in da se bodo vselej spominjale, da so se zavezale Jezusu Kristusu.

Mašnik blagoslovi še pajčolane, nato se zapoje pesem «Pridi, stvarnik sv. Duh».

Prednica odvzame kandidatkam belo oblačilo, kandidatke pristopijo druga za drugo k oltarju, mašnik pa pravi: Slecite Gospod prejšnjega človeka z dejanji vred in prenovi duha tvojega mišljenja.

Odstriženje las.

Mašnik s škarpami odstriže vsaki kandidatki lase na štirih mestih glave.

Kandidatke dobe obleko.

Nato izroči mašnik vsaki novinki blagoslovljeno obleko, rekoč: Obleci te Gospod novega človeka, ki je ustvarjen po božji podobi, v pravičnosti in svetosti resnice.

Novinke stopijo v zakristijo, kjer se preoblečejo. Medtem pa moli mašnik pred oltarjem k posameznim odelom naslednje molitvice. (K pasu):

Prepaši te Gospod s pasom čistosti in pogasi v tvojih ledjih poželjivost, da bo ostala v tebi čednost vzdržnosti in čistosti.

(K vengu za na glavo): Sprejmi, preljuba sestra, venec blažene Device Marije, spleten v spomin njenega sedmeregga veselja.

(K pajčolanu): Naj pokrije tvojo glavo ponižnost, zmernost in vzdržnost, da boš, czaljšana s čednostmi in odrešena po Gospodovi krvi, nosila v svojem telesu zatajevanje našega Gospoda Jezusa Kristusa.

Pravila v roke.

Mašnik izroči vsaki novinki pravila, rekoč: Sprejmi ta pravilnik; ako boš izpolnjevala te zapovedi, te bodo one čuvali in Bog te bo blagoslovil.

Nato dobijo novinka prižgano svečo, potem pa majhno razpelo. Pri tem ji mašnik reče: Sprejmi križ našega Gospoda Jezusa Kristusa, v katerem je naša rešitev, naše življenje in vstajenje; da ob pogledu našega križanega Odrešenika

premišljuješ njegovo ponižnost, svetost, krotkost, vsa njegova dela ter jih skušaš posnemati.

Novinka poljubi križ, rekoč: Jaz pa se ne bom hralila z drugim, kakor s križem našega Gospoda Jezusa Kristusa, po katerem je svet meni križan in jaz svetu.

Prememba imena.

Nato da mašnik vsaki novinki novo ime, za katero novinka šele sedaj izve.

V cerkvi, ki je bila polna vernikov, je nastala grobna tišina, ko je monsinjor rekel: Hči, odslej se ne boš več imenovala Alojzija Martelanc, ampak sestra Franka.

Hči, odslej se ne boš imenovala Marija Petrič, ampak sestra Celina.

Hči, odslej se ne boš več imenovala Rafaela Saksida, ampak sestra Estera.

Amen, molite zame!

Po tem obredu pelje voditeljica nove sestre k prednici in drugim sestram, ki jih zaporedoma poljubijo. Tista, ki poljub da, reče: Gospod naj ti da mir in vztrajnost. Nova sestra pa odgovori: Amen, molite zame!

Po zadnjem blagoslovu, ki ga je mašnik podelil, se je spet zvrstila procesija: duhovščina, nove sestre, stare sestre, sorodniki, ki so spremile nove sestre iz cerkve v samostan.

Novinke so v obrazih žarele svetega veselja, njihovim sorodnikom pa so se utrinjale solze žalosti in radosti.

Verniki v cerkvi so pazljivo prisostvovali ganljivim obredom in z gorečimi molitvami spremljali mladenke, ki so se svetu odrekle zavoljo Kristusa, ki bo v nebesih njihovo večno plačilo; na zemlji pa bodo dajale prelep zgled samozataje in življenja z Bogom.

Ta obred je v kričečem nasprotju s popačenostjo sveta, ki drvi samo za užitkom, in se ne zmeni, da s tem ugonablja človeško družbo že na zemlji, za večnost pa poraja vekomaj nesrečne duše.

Plemenitim dušam, ki so se ta dan posvetile Bogu, želimo božjega blagoslova! Naj bi imele dosti posnemovalk!

ZANIMIVOSTI.

Gospodarji morja.

Če razvrstimo države po velikosti trgovskega brodogoja, so največje lastnice sledeče: Anglija 19.179.000 ton, Amerika 11.171.000, Japan 4.033.000, Italija 3.396.000, Francija 3.362.000, Nemčija 3.320.000.

Beseda skušenega moža.

Janez Zlatoust je v starih časih tole zapisal: «Če se je dekle doma razvadila, da nori za obleko, bo pozneje, ko se bo omožila, delala možu več težav in skrbi kakor davkar».

Bogato jezero.

Skadersko jezero je menda v vsej Evropi najbolj bogato rib. Jezero meri 373 kvadratnih kilometrov, je torej precejšnjega obsega. V tem jezeru je silno mnogo rib, v gotovih letnih časih se zdi, da je jezero neizčrpno. Med ribami so majhne ribice, kakor sardele. Toda ravno te donašajo mnogo dobička, ker jih suše ter razpošiljajo po svetu. Zelo mnogo je jegulj, dobijo se celo 30 kg težke. V marcu vsakega leta se pojavijo cele procesije

belih rib, nekoliko pozneje pa karpi in postrvi. Kljub temu pa je v primeri z množino ribolov na zelo nizki stopnji, tako da obilnemu ribjemu blagoslovu dostikrat ni kos. Ako namreč nekaj časa lovijo manj kot navadno, se ribe tako namnožijo, da jih morajo pokončavati, ker jih ne morejo sproti razpečati.

Proč s farbarijo.

Na Češkem je šolaricam in dijakinjam prepovedana raba lepoticnih sredstev. Turški naučni minister pa je v podobni naredbi zafrknil frajle, naj tisti čas, ki ga potratijo za farbarijo, porabijo raje za učenje. Če ga bodo ubogale, zasluži spomenik.

Po čem je lira?

Dne 14. septembra si dal ali dobil:

Za 100 dinarjev	32.— L
» 100 čeških kron	54.20 »
» 100 franc. frankov	71.80 »
» 100 švicarskih fr.	352.— »
» 100 nemških mark	432.50 »
» 100 avstr. šilingov	255.— »
» 1 dolar	18.— »
» 1 angleški funt	89.— »

MALI OGLASI

ACQUA DELL'ALABARDA.

proti izpadanju las. Vsebuje kinin in je vsled tega posebno priporočljiva proti prehladu in za ojačenje korenin. Steklenica po 6 lir — se dobiva v lekarni Castellonovich, lastnik F. Bollafio, Trst, Via Giuliani 42. — V Gorici, Via Carducci 9 pri Fiegel.

GLYKOL CASTELLANOVICH.

Izredno učinkovito brezalkoholno sredstvo proti oslavljenju živcev, spošnemu oslavljenju teka in za ženske v slučajih nerednosti v čiščenju. Cena steklenici L. 7.50. Za popolno zdravljenje 6 steklenic. Cena L. 42.—, Trst, Via dei Giuliani, 42.

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje Po ugodnih cenah. Tvrda Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.

URARSKI VAJENEC se sprejme takoj. Ivan Bizjak, urar v Postojni.

HISA v dobrem stanu se po ugodni ceni prodaja.

V STUDENCU, župnija Hrenovice, 1 uro od Postojne, je na prodaj posestvo. Sestoji iz hiše 29 m. dolge, krite z opeko. 7 johov bukovega gozda in 42 parcel nji, travnikov, pašnikov. Sena se lahko pridela 140 q. — Cena po dogovoru. Kdor želi kupiti naj se zgleda pri: Ivan Gaspersič, Prem stev. 10 (Primano).

Zobozdravnik

dr. Sardoč D.

ordinira

v Trstu

via M. R. Imbriani 16 III

(Prej via S. Giovanni)

od 9-12 in od 3-7.

Kje pa vi kupujete obutev?

Najboljšo čevljarnico v Trstu ima

Matija Pahor

Trst — Via Arcata 19 — Trst

::: LASTNA IZDELOVALNICA :::

Čevlji delani samo na roko

Tvrda znana po vseh podzelskih sejmi.

Velika izbora.

Prijazna postrežba — Zmerne cene.

Gospodarstvo

Na pomoč istrskemu kmetu.

Huda suša, ki je letos udarila celo Istro z majhnimi izjemami, zahteva resno pomoč. Poročali smo že, da je v ti reči poslanec Mrak šel v Rim do osrednje vlade. Istrski župani so imeli svoje posvetovanje v Pazinu. Temeljito spomenico je puljski prefektura predložila «Federazione Agraria Cooperativa Istriana».

Kaj pravi spomenica.

Najprej popisuje slabo letošnje letino. Potem pa poudari, da je udarec najhujši za živinorejo. Zadnja leta se je mnogo delalo na povzdigo živinoreje in zboljšanje plemena, a letošnja suša sili kmeta v čezmerno prodajo. Ker ni organiziran eksport živine v daljne kraje, pada kmet v mreže domačih špekulantov, mesarjev in prekupcev, ki se z njegovo stisko okorišajo.

Nato spomenica omenja, da istrsko uboštvo ni samo rečenica, ampak žalostna resnica. Razni predeli njenih tal so potrebni izboljšave, manjka dobrih cest, manjka dobre vode; tudi ljudska stanovanja so slaba in ponekod bolj «ute» kakor «hiše». Revščine je tudi krivo razcefrano in razmetano zemljiško lastništvo. Premalo se tudi prideluje takih reči, ki bi kmetu dajale denarnih dohodkov. Dalje teži na kmetu zemljiški dolg, pomanjkanje kapitala, nedostatna zadružna organizacija.

Po tem uvodu prehaja spomenica na sredstva, ki naj bi pomagala k izboljšanju. Ta sredstva deli v dve vrsti: 1. nujna pomoč, 2. naprave za prihodnost.

Nujna pomoč.

Spomenica glede tega našteva, da je treba najprej pomagati kmetu, da bo mogel svoje kmetijsko delo nadaljevati. Za jesen mu je torej treba na upanje semena, tovarniška gnojila, stroje, po obrestih, ki ne bodo presegle 5% in na odplačilo na več let.

Država naj bi še bolj znižala zemljiški davek, davek na poljedelske dohodke (reddito agrario) pa črtala za letos popolnoma. Tudi deželi in občinam naj vlada omogoči, da bodo od svoje strani znižale davščine, ki jih zase pobirajo.

Za živino naj bi kmet dobil potem zadržig potrebno krmo, da bo mogel živino prerediti. To naj bi tudi dobil na upanje in z nizkimi obrestmi. To posojilo naj bi se dalo po določilih zakona o poljedelskih kreditih in sicer po določilih, ki veljajo na nakup živine, kajti v tej izredni sili se mora ohranitev v hlevu smatrati kot nakup; kredit naj bo torej tudi za krmo na 5 let.

Za to zimo naj se brž da kmetom izreden zaslužek. V ta namen naj se takoj začne izboljševalna dela ob Mirni, ob Raši in pri Koprju. Tako se bo dobilo 8000 ha zemljišča za obdelovanje in odpravila se bo nevarnost malarije. Tudi z delom nekaterih novih cest naj bi se takoj pričelo.

Za prihodnost.

Ze izboljševalna dela na nerodovitnih tleh in tako tudi naprava novih cest, bo dala ne samo trenutno pomoč tistim, ki bodo imeli zaslužek, ampak bo tudi v prihodnjih časih donosala korist. Samo pri izboljševalnih delih (melioracijah) bo profitiralo kakih 6000 posestnikov.

Spomenica dalje predlaga, naj se bolj razširi pridelovanje industrialnih rastlin, ki bodo kmetu zagotavljale denarni dohodek. Sem treba šteti sadje, murve, zlasti pa trto. V ta namen naj se na več krajih napravijo drevesnice, ki naj bodo izročene v varstvo gospodarskim zadruham, upravljane pa od strokovnjakov. Država mora dati za drevesnice znatno podporo, da bo kmet po nizki ceni dobival pevecarje in trte.

Pridelovanje tobaka bi se lahko po Istri še močno razširilo. Dosedanji poskusi okoli Pole, Rovinja in Pazina so se dobro obnesli, pridelal se je dober tobak. Tam so se tudi med pridelovalci tobaka ustanovljena društva. Tem društvom naj

vlada priskoči s krediti in predjemi na pridelek. Kmetom naj se preskrbi državna podpora za zgradbo potrebnih sušilnic.

Slednjič priporoča spomenica, naj država pospešuje zgradbo primernih kmečkih hiš. «Istituto Federale» naj bi smel v ta namen dajati posojila po 4% za 15 let.

Vsebinsko spomenice smo posneli po časopisu «L'Istria Agricola» z 31. avgusta. Med tem prihaja vest, da se je v ministrstvu vršila posebna konferenca glede Istre in upamo, da bomo kmalu mogli poročati o dobrih uspehih.

Kmetijska šola v Pazinu.

Ravnateljstvo kmetijske šole v Pazinu nam je poslalo učni načrt s prošnjo, da ga objavimo. Iz programa povzamemo glavne podatke v informacijo našim poljedelcem, ako morda žele dati svoje sinove v šolo, da se izučijo umnega gospodarstva.

Šola ima v bližini Pazina sredi Istre kakih 50 ha zemljišča, kjer se učencem praktično kažejo metode naprednega gospodarstva. Pri šoli so vsakovrstna gospodarska poslopja: mlekarina, vinska klet, ulnjak, jugno za sviloprejke, dva hleva za živino, hlev za kunce itd.

Šola obrača posebno pozornost na sadjarstvo in na živinorejo. Za Istro se tam goji siva švicarska pasma goveje živine.

Redno šolanje traja eno leto od novembra do oktobra. Za tiste, ki niso še sposobni za redni tečaj, obstoja enoletna pripravnica. Pa tudi po končanem rednem tečaju tisti, ki jih veseli, lahko še eno leto ostanejo v dopolnilnem tečaju. Šolska predavanja pa so tako urejena, da tudi učenci rednega tečaja lahko obiskujejo nekatere ure pripravljalnega tečaja za tiste predmete, v katerih jim podlage manjka.

Teoretična predavanja v šolskih sobah so ob delavnih dopoldne, popoldne pa se vrši nazorni pouk in delo pri gospodarstvu po letnem času.

Kdo lahko gre v šolo.

V šolo se sprejemajo samo kmečki sinovi iz Julijske krajine, kateri so ljudsko šolo končali in zvršili 16. leto starosti. Stanovati morajo v zavodu, samo Pazinčani smejo hoditi domov spat.

V zavodu je 30 mest. Od teh je 12 mest brezplačnih, ostali po morajo plačevati. Plačuje se mesečno (naprej) 120 lir.

Kako se naredi prošnja.

Prošnjo napišite na polo papirja v italijanščini, potem jo nesite na županstvo, da jo potrdi. K prošnji se priloži: 1. Odpustnica iz ljudske šole. 2. Dokument občinske pristojnosti. 3. Rojstni list. 4. Spričevalo lepega vedenja.

Če kdo prosi, da bi bil sprejet v zavod brezplačno, naj seveda to v prošnji zapiše in priložiti mora tudi spričevalo ubožnosti.

Prošnjo treba poslati najkasneje do 31. oktobra, bolje pa je to storiti že poprej. Prošnjo se z vsemi prilogami pošlje priporočeno na naslov: Direzione della Scuola pratica di agricoltura. Pisino. Istria.

Kaj je še treba vedeti.

Če bo kdo v šolo sprejet, bo že dobil pravočasno obvestilo od ravnateljstva. Vsak gojenec mora plačati v enem letu dvakrat po 50 L. šolnine za knjige in druge učne pripomočke, ki postanejo njegova last. Vsak mora imeti seveda nekaj primerne obleke in perila.

Cena kruha v Trstu. Po naredbi tržaškega podeštata se je cena kruha z 2. septembra znižala. Štručke in hlebčki po 200 gramov, pečeni iz predpisane moke, so zdaj po 2 liri kg. Rženi kruh je znižan od 2.10 na 2 liri. Kruh po koperskem načinu v štručah po 200 g bo po 2.10 za kg, v kosih po 100 g pa po 2.60 za kg.

Tipografia Fratelli Mosettig — Trieste.

Zobozdravniški ambulatorij

Dr. G. LAURINSICH

TRST — Via delle Sette Fontane 6 — TRST

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. - Slovincem z dežele poseben popust za potne stroške.

Govori se slovensko.

Delo z jamčeno.

Cene ljudske.

Odpri od 9-13 in od 15-19 - Ob nedeljah od 10-12.

Knjigarna in papirnica

Štoka

d. z. o. z.

TRST — Via Milano šte. 37.

se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi, župnim, občinskim in šolskim uradom, pisarnam, obrtnikom, trgovcem in zasebnikom.

Lastna knjigovoznica

Založba Vedeža, Kleinmayerjeve italijanske slovnice, slovensko-italijanskega in italijansko-slovenskega slovarja. Ima v zalogi vse najnovejše slovenske knjige.

Ever Blas

Odlukovana, svetovnoznana tekočina. Ne razjeda, ne maže, ne škoduje. Uničuje vse žuželke: stenice uši, ščurke in vse človeške in živalske zajedalce.

EVER BLAS rabijo z uspehom šole, bolnišnice, plovna podjetja, zavodi itd.

Steklenica stane 3.75 L.

Tovarna EVER BLAS - TRST

TRIESTE - Guard. Scoglietto 340.

Telefon šte. 18-78

Pošilja se po pošti s povzjetjem.

ZDRAVNIK

Dr. IGOR FRANKO

absolvent dunajske klinike,
ordinira odslej samo

v IL. BISTRICI

vsak dan

od 10-12 in od 15-17 h.

ETERNIT

Zaloga - TRST

TRIESTE VIA TRENTO
ŠTEV. 16. (Pri evangelijski
cerkvi) - Shranite naslov!

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST, Campo S. Giacomo št. 5

ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah.

KRONE plačuje više kot vsi drugi.

ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. Mermolja

sprejema

V GORICI

na Travniku št. 5 II.

Raztrgan misale

v sicer snažni cerkvi je res neka grdega. Kaj tedaj? Popraviti in prevezati ga daj! Kje? V Katoški tiskarni v Gorizi, Riva Piazzutta 18.

Röntgenološki

zavod
PRIMARIJA

dr. A. de Fiori

V GORICI

Corso Vittorio Emanuele III. 14.

Sprejema od 9-12 in od 2-4.

Podpirajte tiste trgovce,
podjetnike in profesioniste,
ki oglašajo v Malem listu!

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.
z veliko premijo, diplomo in zlato svetinjo

Trst — via Caprin 5 pri Sv. Jakobu — Trst

Le k Forcessinu vsi hité,
da si obužejo nogé.

On šiva trdno in močno,
pa elegantno in lepó.

Ko pa račun vam naredi,
se vam celo poceni zdi.